

ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Ιστορική και γεωγραφική περιοχή της Πελοποννήσου, στο κεντρικό τμήμα της, που σήμερα αποτελεί στο σύνολό της σχεδόν τον νομό Αρκαδίας (4.419 τ. χλμ., 102.035 κάτοικοι) με πρωτεύουσα την Τρίπολη. Ο νομός συνορεύει βόρεια με τους νομούς Κορινθίας και Αχαΐας, δυτικά με τους νομούς Ηλείας και Μεσσηνίας, νότια με τους νομούς Λακωνίας και Μεσσηνίας, και ανατολικά βρέχεται από τον Αργολικό κόλπο.

Στο κέντρο σχεδόν της Αρκαδίας απλώνεται το οροπέδιο της Τρίπολης που περιβάλλεται από τα Αργολιδοαρκαδικά όρη, Ολίγυρτο (Σκίπιζα 1.935 μ.), Τραχύ (1.808 μ.), Λύρκειο (Γούπατα, 1.755 μ.), Αρτεμίσιο (1.771 μ.), Κτενιά (1.634 μ.) και Μαίναλο (1.980 μ.), το κυρίως αρκαδικό βουνό, με πολλά δάση και άφθονα νερά, όπου κατά την αρχαιότητα λατρευόταν ο Παν και οι Δρυάδες, και από τις βόρειες προεκτάσεις του Πάρνωνια (κορυφή Κούκουρα 1.449 μ.). Το οροπέδιο της Τρίπολης χωρίζεται με χαμηλά εγκάρσια υψώματα στις μικρές λεκάνες της Τρίπολης, της Τεγέας, της Μαντινείας και του Ορχομενού. Είναι καρστικής προέλευσης και οι λεκάνες του έχουν γεμίσει με νεότερες προσχώσεις. Τα νερά των λεκανών αυτών αποχετεύονται υπογείως με καταβόθρες (τα ζέρεθρα των αρχαίων Αρκάδων) που σχηματίζουν λίμνες, έλη και κεφαλάρια, έξω από τα σύνορα του νομού, ή εκβάλλουν στον Αλφειό και τον Αργολικό κόλπο. Στα νότια του οροπεδίου της Τρίπολης σχηματίζεται το οροπέδιο της Ασέας, που κατεβαίνει προς τη λεκάνη της Μεγαλόπολης, τεκτονικό βύθισμα, λίμνη κατά το τριτογενές και τέλμα κατά το τεταρτογενές. Οι φυτικές ύλες που συγκεντρώθηκαν εκεί έχουν σχηματίσει επικρασιακά κοπάσματα λιγνίτη πάχους 65 μ., τα μεγαλύτερα της Ελλάδας μαζί με αυτά της Πτολεμαΐδας. Τα όρη Λύκαιο (1.421 μ.) και Τετράζο (1.389 μ.) κλείνουν τη λεκάνη της Μεγαλόπολης στα Δ και τη χωρίζουν από τη σχετικά εύφορη πεδιάδα της Μεσσηνίας.

Το οροπέδιο της Τρίπολης και τα γύρω βουνά του αποτελούν τον κυρίως υδροκρίτη της Πελοποννήσου. Στα νότια του οροπεδίου πηγάζει ο Αλφειός. Πριν βγει από τον νομό δέχεται και τα νερά του Λάδωνα και του Ερύμανθου που και οι δύο πηγάζουν από την Αχαΐα. Στα βόρεια των Τροπαιών (Γορτυνία) έχει κατασκευαστεί φράγμα μήκους 105 μ. και ύψους 57 μ. που συγκρατεί τα νερά του Λάδωνα και σχηματίζεται έτσι τεχνητή λίμνη (έκταση 6.000 στρέμ., χωρητικότητας 50.000.000 κ. μ.). Η λίμνη αυτή τροφοδοτεί υδροηλεκτρικό εργοστάσιο με δύο ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες εγκατεστημένης ισχύος 70.000 κιοβάτ που παράγουν κατά μέσο όρο 300.000.000 ωριαία κιοβάτ ηλεκτρικής ενέργειας τον χρόνο. Το κλίμα του νομού Αρκαδίας, εκτός από τις χαμηλές παραλιακές περιοχές, είναι μάλλον ψυχρό και ηπειρωτικό. Τον χειμώνα το ψύχος είναι δριμύ, ανάλογα με το γεωγραφικό πλάτος, λόγω του ορεινού χαρακτήρα της περιοχής. Οι βροχοπτώσεις ξεπερνούν τα 800 χιλιοστά.

Τα γεμάτα δάση βουνά, τα άφθονα νερά, οι όμορφες τοποθεσίες, οι ηλιόλουστες κοιλάδες, όπου βόσκουν προφυλαγμένα τα κοπάδια, έκαναν από την αρχαιότητα την Αρκαδία ιδιαίτερα ειδυλλιακή χώρα. Οι ποιητές (Θεόκριτος, Βιργίλιος) έπλασαν έτσι μια φανταστική χώρα όπου οι βοσκοί διατηρούσαν τα αγνά ήθη τους και επικρατούσε η

ευτυχία της ήρεμης ζωής. Με τον τίτλο *Αρκαδία* ο Ι. Σανατσάρο δημοσίευσε βουκολικό ποίημα, το οποίο θεωρείται ένα από τα χαρακτηριστικότερα έργα της ιταλικής λογοτεχνίας. Με τον ίδιο τίτλο ο Άγγλος ποιητής Φ. Σίντνεϊ έγραψε έργο σε πεζό λόγο όπου παρεμβάλλονται σίχοι (η τρίτη μορφή του δημοσιεύτηκε το 1593) και ο Λόπε ντε Βέγκα βουκολικό ποίημα (1598). Αλλά και ο Γάλλος ζωγράφος Πουσέν εμπνεύστηκε από την *Αρκαδία* τον περίφημο πίνακά του *Ποιμένες της Αρκαδίας* (1653) που φυλάσσεται στο Μουσείο του Λούβρου.